

Tomas Lagūnavičius

New
Hibridinio
teatro
stilius

*New Hibridinio teatro
stilius*

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius

ISBN 978-609-8349-72-6

2026

Turinys

Įvadas	7
1 SKYRIUS.	
HIBRIDINIO TEATRO SAMPRATA IR GENEALOGIJA	
1.1. Įvadas į hibridinio teatro problematiką	8
1.2. Hibridinio teatro filosofiniai pamatai	9
1.3. Hibridinio teatro genealogija	10
1.4. Lagūnavičiaus New Hibridinio teatro modelis	11
1.5. Skyriuje nagrinėjamos temos	12
2 SKYRIUS.	
KŪNAS, ERDVĖ IR ŽIŪROVAS: FENOMENOLOGINIAI TEATRO ASPEKTAI	
2.1. Kūnas kaip performatyvinė sąvoka	13
2.2. Erdvė kaip aktyvus teatro elementas	14
2.3. Žiūrovo transformacija	15
2.4. Fenomenologinė interpretacija spektaklyje	16
2.5. Kūno ir erdvės dialektika	17
2.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	18
3 SKYRIUS.	
PERFORMANSŲ TEORIJA IR POSTDRAMATIC TEATRO ĮTAKA	
3.1. Įvadas į performansų teoriją	19
3.2. Postdramatic teatro samprata	20
3.3. Lagūnavičiaus integracija į postdraminio teatro praktiką	21
3.4. Fenomenologinė perspektyva performanse	22
3.5. Postdraminio ir hibridinio teatro sintezė	23
3.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	24
4 SKYRIUS. T. LAGŪNAVIČIAUS TEORINIAI TEKSTAI IR JŲ FILOSOFINĖ ANALIZĖ	
4.1. Įvadas	25
4.2. „Performatyvinė praktika ir filosofija“ (2022)	26
4.3. „Hibridinio teatro fenomenologija“ (2023)	27
4.4. „New Hibridinio teatro manifestas“ (2025)	28
4.5. Filosofinė analizė	29
4.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	30

5 SKYRIUS.	
KŪRINIŲ ANALIZĖ: SPEKTAKLIAI, PERFORMANSAI, INSTALIACIJOS	
5.1. Įvadas	31
5.2. Spektaklis „Erdvės pulsas“ (2022)	32
5.3. Spektaklis „Sąmonės laukai“ (2023)	33
5.4. Instaliacija „Transformacijos kambarys“ (2024)	34
5.5. Kūno, erdvės ir žiūrovo sąveikos analizė	35
5.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	36
6 SKIRSNIS. NEW HIBRIDINIO TEATRO EPISTEMOLOGIJA IR ŽIŪROVO PATIRTIES TRANSFORMACIJA	
6.1. Įvadas	37
6.2. Epistemologinė funkcija performanse	38
6.3. Žiūrovo patirties transformacija	39
6.4. Laiko ir erdvės dimensija	40
6.5. Fenomenologinė analizė	41
6.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	42
7 SKYRIUS. ESTETINIAI PRINCIPAI IR KRITINĖ REFLEKSIJA	
7.1. Įvadas	43
7.2. Integracija tarp formos ir turinio	44
7.3. Žiūrovas kaip estetinės patirties kūrėjas	45
7.4. Kritinė refleksija apie Lagūnavičiaus praktiką	46
7.5. Hibridinės estetikos ir performatyvumo principai	47
7.6. Skyriuje nagrinėjamos temos	48
8 SKYRIUS. IŠVADOS IR APIBENDRINIMAS	
8.1. Įvadas	49
8.2. Lagūnavičiaus indėlis į teatrą	50
8.3. Teorijos ir praktikos sintezė	51
8.4. Kritinė refleksija	52
8.5. Rekomendacijos akademiniam ir praktiniam taikymui	53
8.6. Išvados	54
Monografijos santrauka	55
Pabaiga	56
Literatūra	57

Įvadas

Teatras visais laikais buvo nuolatinės kaitos menas. Nuo ritualinių pradžių iki klasikinės dramaturgijos, nuo modernizmo eksperimentų iki postdraminio teatro — kiekviena epocha perrašė scenos taisykles. Šiandien gyvename laikotarpiu, kai pokytis nebėra išimtis — jis tapo norma. Būtent šioje nuolatinio virsmo erdvėje gimsta naujas reiškiny, kurį vadiname hibridiniu teatru.

„New Hibridinio teatro stilius“ nagrinėja teatrą, kuris nebetelpa į tradicines ribas. Tai teatras, jungiantis skirtingas meno formas, technologijas ir patirtis: gyvą vaidybą ir skaitmenines projekcijas, fizinę sceną ir virtualias erdves, dramaturgiją ir improvizaciją, kūrėją ir žiūrovą. Čia nyksta aiškios ribos tarp disciplinų, o pati teatro sąvoka tampa atvira interpretacijoms. Ši knyga siekia ne tik apibrėžti hibridinį teatrą, bet ir kelti klausimus: kas nutinka, kai teatras persikelia į ekranus? Kaip keičiasi aktoriaus vaidmuo, kai jo partneriu tampa algoritmas? Ar žiūrovas vis dar yra stebėtojas, ar jau tampa bendraautoriumi? Ir svarbiausia — ar teatras išlieka teatru, kai jis išsilaisvina iš savo tradicinės formos?

Remdamasi šiuolaikinėmis kūrybos praktikomis, technologiniais proveržiais ir kultūrinėmis transformacijomis, ši knyga kviečia pažvelgti į teatrą kaip į dinamišką, nuolat kintančią sistemą. Tai nėra uždaras teorinis traktatas — tai atvira erdvė dialogui tarp kūrėjų, tyrėjų ir žiūrovų.

Hibridinis teatras nėra ateitis — jis vyksta dabar. Ir galbūt svarbiausia užduotis šiandien nėra jį apibrėžti, bet išmokti jame būti.

1 SKYRIUS.

HIBRIDINIO TEATRO SAMPRATA IR GENEALOGIJA

1.1. Įvadas į hibridinio teatro problematiką

Hibridinis teatras išsiskiria kaip moderni scenos meno forma, kurioje susilieja tradicinis drama, performatyvumas, vizualusis menas ir filosofinė refleksija. Šis teatrinis modelis peržengia klasikinio teatro ribas ir įtraukia auditoriją kaip aktyvų performatyvinio proceso dalyvį. Kaip pažymi Hans-Thies Lehmann:

„Postdramatic theatre refuses to subsume all its components under the dramaturgical text; the text is only one component among others in a scenographic field.“

— Lehmann, Postdramatic Theatre (2006).

Tokiu būdu hibridinis teatras tampa ne tik estetinė patirtimi, bet ir ontologine praktika, kur kūnas, erdvė ir auditorija yra lygiateisiai performatyvumo elementai.

Tomas Lagūnavičius yra vienas iš pagrindinių šio stiliaus plėtotojų Lietuvoje. Jo darbai jungia filosofinę refleksiją su praktiniu performatyvumu, sukuriant unikalią erdvę, kurioje žiūrovas tampa dalimi kūrybinio dialogo. Kaip jis teigia:

„Hibridinis teatras nėra vien performansas — tai filosofijos ir praktikos sintezė, kuri žiūrovą įtraukia į kūrybinį dialogą.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

Ši idėja atskleidžia naują teatro filosofijos dimensiją, kur kūrėjas ir žiūrovas veikia bendrąjį performatyvinį lauką.

1.2. Hibridinio teatro filosofiniai pamatai

Hibridinis teatras turi glaudų ryšį su fenomenologine filosofija. Maurice Merleau-Ponty teigia: „Kūnas nėra daiktas pasaulyje; kūnas yra būties viešpatystė.“

— M. Merleau-Ponty, *Phenomenology of Perception* (1945).

Ši kūno filosofija leidžia suprasti, kad aktorės ir aktoriai veikia ne tik kaip simboliai, bet kaip gyvos patirties veiksniai, kurie sąveikauja su erdve ir auditorija. Tomas Lagūnavičius savo kūryboje pabrėžia šio principo svarbą, kurdamas sceną kaip fenomenologinę erdvę, kurioje žiūrovas patiria transformaciją:

„Scena tampa gyvu organizmu, kuriame kiekvienas judesys, garsas ir šviesa sąveikauja su žiūrovų sąmone ir kūnu.“

— T. Lagūnavičius, *Hibridinio teatro fenomenologija* (2023).

Tokiu būdu kūrybinė erdvė nėra vien objektas, kurį stebime, bet aktyvus ontologinis subjektas.

1.3. Hibridinio teatro genealogija

Hibridinio teatro šaknys siejamos su keliomis tradicijomis:

1. Artaud teatro koncepcija: Antonin Artaud, savo kūriniuose *The Theatre and Its Double* (1958), pabrėžė, kad teatras turi veikti tiesiogiai į žiūrovo jusles, ne tik pasitelkiant naratyvą.
2. Postdraminis teatras: H.-T. Lehmann (*Postdramatic Theatre*, 2006) apibūdina sceną kaip daugiakomponentę erdvę, kurioje tekstas yra tik viena iš dalių.
3. Performanso teorija: Richard Schechner (*Performance Theory*, 1988) nagrinėja performatyvumo lauko galimybes kaip socialinių, kultūrinių ir ritualinių reiškinių analizės priemonę.

Tomas Lagūnavičius integruoja šias tradicijas į New Hibridinio teatro praktiką, papildydamas jas savitu filosofiniu ir fenomenologiniu požiūriu. Jo kūryba pasižymi:

1. auditorijos įtraukimu į performansą,
2. scenos ir kūno sąveika kaip gyvo organizmo,
3. filosofine refleksija apie žmogaus patyrimą ir egzistenciją.

1.4. Lagūnavičiaus New Hibridinio teatro modelis

Lagūnavičiaus modelyje akcentuojami trys pagrindiniai principai:

1. Performatyvinis subjektyvumas: žiūrovas tampa kūrybos dalyviu, o ne pasyviu stebėtoju.
2. Fenomenologinė scena: erdvė nėra tik dekoracija, bet gyva sąveikos ir prasmės dalis.
3. Kūrybos ir filosofijos sintezė: tekstas, judesys, garsas ir auditorija veikia kaip vieninga filosofinė praktika.

Kaip Lagūnavičius teigia:

„Kiekvienas spektaklis yra dialogas tarp kūrėjo, žiūrovo ir erdvės — tai ne tik meninė, bet ir filosofinė patirtis.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

Šis modelis sudaro pagrindą visiems tolimesniems hibridinio teatro tyrimams.

1.5. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje buvo aptarta:

1. Hibridinio teatro samprata ir jo sąvokų istorija,
2. Filosofiniai pagrindai ir kūno fenomenologija,
3. Genealoginė analizė (Artaud, Lehmann, Schechner),
4. T. Lagūnavičiaus New Hibridinio teatro modelio apibrėžimas.

Tolimesniuose skyriuose bus nagrinėjami:

1. Kūno, erdvės ir žiūrovo sąveikos fenomenai,
2. T. Lagūnavičiaus teoriniai tekstai ir spektaklių analizė,
3. Hibridinio teatro epistemologinės ir ontologinės dimensijos.

2 SKYRIUS.

KŪNAS, ERDVĖ IR ŽIŪROVAS: FENOMENOLOGINIAI TEATRO ASPEKTAI

2.1. Kūnas kaip performatyvinė sąvoka

Hibridiniame teatre kūnas yra ne tik aktorės ar aktoriaus fizinė forma, bet ir filosofinės ir estetinės refleksijos įrankis. Tomas Lagūnavičius pabrėžia, kad kūnas yra pirmą kartą teatro sąvoka, o scenos erdvė tampa gyvu kūno pratęsimu:

„Kūnas scenoje yra ne tik reprezentacija; jis yra eksperimentas, filosofinis tyrimas, kuriame judesys įgyja prasmę tik santykiyje su erdve ir žiūrovu.“

— T. Lagūnavičius, Hibridinio teatro fenomenologija (2023).

Fenomenologinė teatro samprata grindžiama Maurice Merleau-Ponty kūno filosofija, kurioje kūnas nėra tik objektas, bet subjektyvumo ir patirties centras:

„The body is our general medium for having a world.“

— M. Merleau-Ponty, Phenomenology of Perception (1945).

Ši filosofinė perspektyva leidžia analizuoti aktoriaus judesio, scenos erdvės ir žiūrovo sąveiką kaip dinamišką, nuolat kintančią performatyvinę sistemą.

2.2. Erdvė kaip aktyvus teatro elementas

Hibridinio teatro scena nėra tik fonas veiksmui, bet aktyvus performatyvinis partneris, kuris sąveikauja su kūnu ir auditorija. Tomas Lagūnavičius dažnai mini:

„Erdvė scenoje nėra tik architektūra; ji yra kontekstas, simbolis ir dalyvis, kuris formuoja žiūrovo patirtį.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

Richard Schechner (*Performance Theory*, 1988) taip pat atkreipia dėmesį, kad scena, kaip performatyvinė erdvė, veikia kartu su aktoriumi ir žiūrovu. Hibridiniame teatre ši sąveika dar labiau išryškėja, nes naudojamos instaliacijos, interaktyvūs elementai, technologijos ir judesio sintezė.

2.3. Žiūrovo transformacija

Vienas pagrindinių New Hibridinio teatro bruožų — žiūrovo aktyvumas. Lagūnavičius teigia, kad auditorija tampa performatyvios patirties dalimi, o ne pasyvia stebėtoja:

„Kiekvienas žiūrovas yra scena scenoje — jo reakcijos, judesiai ir interpretacijos formuoja spektaklio reikšmę.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

Ši idėja remiasi Victor Turner performanso teorija, kurioje ritualas ir spektaklis veikia kaip socialinių ir kultūrinių reikšmių transformacija:

„Liminality is a realm of potential, a time when social hierarchies and conventions are suspended.“

— V. Turner, *The Anthropology of Performance* (1986).

New Hibridinis teatras panaudoja liminalumo koncepciją, kad auditorija patirtų transcendentinę ir kritinę refleksiją, dalyvaudama performanse kaip aktyvus subjektas.

2.4. Fenomenologinė interpretacija spektaklyje

Lagūnavičiaus spektakliuose kūnas, erdvė ir žiūrovas sujungiami į fenomenologinį lauką, kur performatyvumas tampa žmogiškojo patyrimo tyrimu. Pavyzdžiui, spektaklyje „Erdvės pulsas“ (2022) auditorija įtraukiama į judesio, šviesos ir garso sąveiką, kurios rezultatas priklauso nuo kiekvieno žiūrovo reakcijų:

1. Kūnas atlieka tiksliai choreografuotus judesius, tačiau jie sąveikauja su žiūrovų reakcijomis,
2. Erdvė transformuojasi naudojant interaktyvias instaliacijas,
3. Žiūrovas tampa ontologiniu dalyviu, o ne tik stebėtoju.

Ši praktika atitinka Merleau-Ponty fenomenologijos principus, kad patirtis yra visuomet situacinė ir subjektyvi.

2.5. *Kūno ir erdvės dialektika*

Tomas Lagūnavičius įvardija kūno ir erdvės dialektiką kaip hibridinio teatro pagrindą:

„Kūnas ir erdvė sąveikauja, kurdami prasmę; jie yra vienas kitam neišskiriami.“

— T. Lagūnavičius, *Hibridinio teatro fenomenologija* (2023).

Tai reiškia, kad kiekvienas performansas yra unikalus laiko ir erdvės įvykis, priklausantis nuo konkrečios auditorijos ir fizinės aplinkos.

2.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje aptarta:

1. Kūnas kaip performatyvinė sąvoka ir filosofinis įrankis,
2. Erdvė scenoje kaip aktyvus partneris,
3. Žiūrovo transformacija į performatyvinį subjektą,
4. Fenomenologinė interpretacija T. Lagūnavičiaus spektakliuose,
5. Kūno ir erdvės dialektika kaip New Hibridinio teatro esmė.

Tolimesniuose skyriuose bus nagrinėjami performansų teorijos aspektai, postdraminio teatro įtaka ir T. Lagūnavičiaus teorinių tekstų analizė.

3 SKYRIUS.

PERFORMANSŲ TEORIJA IR POSTDRAMATIC TEATRO ĮTAKA

3.1. Įvadas į performansų teoriją

Performansas kaip akademinė disciplina ir praktika susiformavo XX a. viduryje, kai teatras pradėjo peržengti griežtų dramaturgijos rėmų ribas. Richard Schechner apibrėžia performansą ne tik kaip scenos veiksmą, bet kaip socialinį ir kultūrinį reiškinių, kuris įtraukia žiūrovą, erdvę ir laiką:

„Performance is the restoration of behavior for an audience, behavior which can be ritualized, theatricalized, or daily-life behavior elevated to art.“

— R. Schechner, *Performance Theory* (1988).

Ši teorija tapo svarbi postdraminio ir hibridinio teatro vystymuisi, nes ji leidžia integruoti kūno, erdvės ir žiūrovo sąveiką į analizės lauką.

Tomas Lagūnavičius savo kūryboje remiasi šiomis idėjomis, kurdamas New Hibridinio teatro spektaklius, kuriuose kiekviena performatyvinė dalis — judesys, garsas, šviesa, žiūrovo reakcija — veikia kaip vieninga sistema:

„Performatyvinė patirtis neegzistuoja izoliuotai; kiekviena detalė, nuo kūno judesio iki auditorijos įkvėpimo, formuoja bendrą prasmės lauką.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

3.2. Postdramatic teatro samprata

Hans-Thies Lehmann (*Postdramatic Theatre*, 2006) apibrėžia postdraminį teatrą kaip teatrinį reiškinių, kuriame tekstas nebesudaro spektaklio centrinio srauto. Jis pabrėžia, kad: „The text is no longer the dominant element; scenic material, visual and auditory elements, and the presence of the actors themselves become the main carriers of meaning.“

Ši idėja yra artima Lagūnavičiaus kūrybai: jo spektakliuose tekstas dažnai tampa vienu iš performatyvių elementų, kartu su judesiu, erdve, garso ir šviesos struktūra. Tokiu būdu:

1. Tekstas nebėra vienintelė prasmės nešėja,
2. Kūno veiksmas tampa semantine medžiaga,
3. Auditorijos reakcija — esminė prasmės formavimo dalis.

3.3. Lagūnavičiaus integracija į postdraminio teatro praktiką

Tomas Lagūnavičius plėtoja postdraminio teatro principus, bet įveda savo fenomenologinę ir filosofinę dimensiją. Jo modelyje:

1. Žiūrovas veikia kaip performatyvinis subjektas, o ne pasyvus stebėtojas,
2. Kūnas ir erdvė sąveikauja kaip gyvos sistemos elementai,
3. Tekstas ir dramaturgija integruojami tik kaip papildomi prasmės kūrimo įrankiai.

Pavyzdžiui, spektaklyje „Sąmonės laukai“ (2023) Lagūnavičius naudoja:

1. Interaktyvų judesio ritualą, kuris įtraukia žiūrovus į sceną,
2. Erdvės transformaciją per šviesos ir garso interaktyvumą,
3. Teksto fragmente pateiktus filosofinius klausimus apie subjektyvumą ir egzistenciją.

Ši praktika leidžia analizuoti New Hibridinio teatro performansą kaip epistemologinį eksperimentą, kuriame žiūrovas patiria transformaciją, o kūrėjas – nuolatinę refleksiją apie santykį su auditorija.

3.4. Fenomenologinė perspektyva performanse

Integruojant Merleau-Ponty fenomenologiją į postdraminį ir hibridinį teatrą, Lagūnavičius pabrėžia:

1. Kūnas scenoje yra subjektyvumo centras,
2. Auditorijos kūnai ir sąmonė sąveikauja su scenos kūnais,
3. Erdvė tampa gyvu organizmu, kuris reaguoja į kiekvieną judesį ir reakciją.

Kaip Lagūnavičius teigia:

„Kūno ir erdvės sąveika nėra tik fizinis aktas; tai filosofinė refleksija, kuri formuoja patirtį ir prasmę.“

— T. Lagūnavičius, *Hibridinio teatro fenomenologija* (2023).

Ši perspektyva leidžia suprasti performansą kaip ontologinę praktiką, kur patirtis yra situacinė, unikali ir priklausoma nuo auditorijos įsitraukimo.

3.5. Postdraminio ir hibridinio teatro sintezė

Lagūnavičius savo New Hibridinio teatro modelyje sujungia postdraminio teatro principus su fenomenologine filosofija ir interaktyvumu:

<i>Elementas</i>	<i>Postdraminis teatras (Lehmann)</i>	<i>Lagūnavičiaus Hibridinis teatras</i>
Tekstas	Nebūtinai centrinis elementas	Vienas iš elementų, papildantis performansą
Kūnas	Veikėjas scenoje	Kūnas kaip performatyvinis, filosofinis subjektas
Erdvė	Scenografija	Gyva, transformuojama, sąveikaujanti su žiūrovu
Žiūrovas	Pasirenkamas stebėtojas	Aktyvus dalyvis, performatyvinė jėga
Filosofija	Retai akcentuojama	Fenomenologinė ir ontologinė dimensija

Šis modelis rodo, kaip Lagūnavičius vysto postdraminio teatro idėjas, papildydamas jas naujomis filosofinėmis dimensijomis ir praktinėmis interaktyvumo strategijomis.

3.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje aptarta:

1. Performansų teorijos pagrindai (Schechner, Turner),
2. Postdramatic teatro samprata (Lehmann),
3. Tomas Lagūnavičius ir postdraminio teatro integracija,
4. Fenomenologinė perspektyva performanse,
5. Postdraminio ir hibridinio teatro sintezė Lagūnavičiaus kūryboje.

Šis skyrius paruošia pagrindą tolimesniems skyriams apie Lagūnavičiaus teorinius tekstus, spektaklių analizę ir epistemologinę praktiką

4 SKYRIUS.

T. LAGŪNAVIČIAUS TEORINIAI TEKSTAI IR JŲ FILOSOFINĖ ANALIZĖ

4.1. Įvadas

Tomas Lagūnavičius savo kūrybos praktiką papildė išsamiais teoriniais tekštais, kuriuose apibūdina New Hibridinio teatro principus, filosofines įžvalgas ir performatyvumo praktiką. Jo raštai nėra vien teoriniai dokumentai; jie yra praktikos ir filosofijos sintezė, kurioje tekstas, kūnas, erdvė ir auditorija interpretuojami kaip vieninga performatyvinė sistema.

Kaip Lagūnavičius teigia:

„Teorija ir praktika yra du medžiai, kurių šaknys siejasi; be filosofinio pagrindo performansai tampa tik judesio imitacija.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

Šio skyriuje bus analizuojami trys pagrindiniai Lagūnavičiaus tekstai: Hibridinio teatro fenomenologija (2023), New Hibridinio teatro manifestas (2025) ir Performatyvinė praktika ir filosofija (2022).

4.2. „Performatyvinė praktika ir filosofija“ (2022)

Ši knyga yra filosofinis manifestas praktiniam teatrui. Lagūnavičius nagrinėja, kaip kūnas, erdvė ir žiūrovas sąveikauja, sukuriant prasmės lauką. Pagrindiniai principai:

1. Kūnas kaip epistemologinis instrumentas – kūno judesys ne tik reprezentuoja, bet ir atveria naujas patirties dimensijas.
2. Žiūrovas kaip performatyvinis subjektas – auditorija dalyvauja performanse kaip aktyvus partneris, o ne pasyvus stebėtojas.
3. Erdvė kaip gyvas organizmas – scenoje erdvė sąveikauja su kūnu ir žiūrovu, keisdama prasmę realiu laiku.

Lagūnavičius remiasi Merleau-Ponty fenomenologija, ypač kūno subjektyvumo samprata:

„Kūnas ne tik veikia pasaulyje, jis yra pasaulis mūsų patyrimo.“

— M. Merleau-Ponty, *Phenomenology of Perception* (1945).

Šioje knygoje filosofinė refleksija derinama su praktiniais pavyzdžiais iš spektaklių, tokių kaip *Erdvės pulsas* (2022), kur žiūrovas tampa dalyviu performanso elementu.

4.3. „Hibridinio teatro fenomenologija“ (2023)

Šis tekstas nagrinėja hibridinio teatro fenomenologinę dimensiją:

1. Kūnas, erdvė ir žiūrovas interpretuojami kaip vieninga ontologinė sistema,
2. Performatyvumas tampa filosofiniu tyrimu apie patirtį,
3. Žiūrovo įsitraukimas yra būtinas prasmės formavimui.

Lagūnavičius teigia:

„Fenomenologija leidžia pamatyti, kaip kiekvienas žingsnis scenoje atveria naują prasmės sluoksnį, priklausomai nuo auditorijos sąveikos.“

— T. Lagūnavičius, Hibridinio teatro fenomenologija (2023).

Šio teksto analizė leidžia akademiškai įvertinti, kaip New Hibridinis teatras tampa filosofiniu eksperimentu, kuriame kiekviena performatyvinė sąveika yra žinių ir patirties konstravimo procesas.

4.4. „New Hibridinio teatro manifestas“ (2025)

Manifestas veikia kaip teorinis ir metodologinis pagrindas Lagūnavičiaus teatrinei praktikai. Jo pagrindinės idėjos:

1. Postdraminis principas – tekstas nėra centrinė prasmės nešėja,
2. Integracija su performatyvumo teorija – Schechner, Turner ir Lehmann idėjos derinamos su fenomenologija,
3. Kūrybinė auditorija – žiūrovas tampa esminiu performansų kūrimo elementu.

Lagūnavičius manifesto pradžioje teigia:

„New Hibridinis teatras egzistuoja tik tuomet, kai kūrėjas, žiūrovas ir erdvė veikia kartu, nuolat transformuodami prasmę.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

Šiame tekste Lagūnavičius taip pat nagrinėja kūno, erdvės ir laiko santykį, kaip būtinas postdraminio teatro transformacijai.

4.5. Filosofinė analizė

Lagūnavičiaus tekstai rodo filosofinį teatro įsitraukimo modelį, kuriame:

1. Kūnas yra ontologinis instrumentas,
2. Erdvė – aktyvus prasmės partneris,
3. Žiūrovas – performatyvinis subjektas,
4. Tekstas – vienas iš prasmės kūrimo elementų.

Ši sistema remiasi fenomenologijos principais, postdraminio teatro tradicija ir performansų teorija. Lagūnavičiaus inovacija yra filosofinės dimensijos įvedimas į postdraminį ir hibridinį teatrą, kuris paverčia kiekvieną spektaklį ontologine praktika.

4.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje buvo aptarta:

1. T. Lagūnavičiaus pagrindiniai teoriniai tekstai ir jų turinys,
2. Kūno, erdvės ir žiūrovo sąveikos filosofinė analizė,
3. Postdraminio teatro principų integracija į New Hibridinio teatro praktiką,
4. Lagūnavičiaus teorinių raštų įtaka spektaklių praktikai ir žiūrovų patirčiai.

Tolimesniuose skyriuose bus nagrinėjami konkrečių spektaklių ir performansų analizė, integruojant teoriją su praktika.

5 SKYRIUS. KŪRINIŲ ANALIZĖ: SPEKTAKLIAI, PERFORMANSAI, INSTALIACIJOS

5.1. Įvadas

Šiame skyriuje nagrinėjami keli svarbiausi Tomo Lagūnavičiaus darbai, kurie iliustruoja New Hibridinio teatro principus: kūno, erdvės ir žiūrovo sąveiką, performatyvumo filosofiją ir postdraminio teatro tradicijos pritaikymą.

Analizė apima tiek sceninius spektaklius, tiek instaliacijas, kurios įtraukia žiūrovą kaip aktyvų performatyvinį subjektą. Lagūnavičius pabrėžia:

„Kiekvienas kūrinys yra eksperimentas – auditorija, kūnas ir erdvė sukuria unikalų prasmės lauką.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

5.2. Spektaklis „Erdvės pulsas“ (2022)

Spektaklis „Erdvės pulsas“ yra vienas pirmųjų aktyvaus auditorijos įtraukimo darbų. Jo esmė:

1. Kūnas: aktoriai atlieka choreografuotus judesius, kurie interaktyviai keičiasi reaguojant į žiūrovus,
2. Erdvė: scenoje naudojamos mobilios instaliacijos ir projekcijos, transformuojančios patirtį,
3. Žiūrovas: auditorija dalyvauja performanse, savo reakcijomis keisdama scenos ritmą.

Analizuojant fenomenologiškai, kaip Lagūnavičius aiškina Hibridinio teatro fenomenologija (2023):

„Judesių ir erdvės dialogas su žiūrovais kuria patirtį, kuri nėra vien fiziškai stebima, bet ontologiškai patiriama.“

Šiame spektaklyje akcentuojamas liminalumo principas (Turner, 1986) – auditorija patenka į tarpinės erdvės, kur socialinės normos ir pasyvus stebėjimas yra laikinai suspenduojami.

5.3. Spektaklis „Sąmonės laukai“ (2023)

„Sąmonės laukai“ – dar vienas pavyzdys, kaip Lagūnavičius sujungia postdraminio teatro struktūrą su fenomenologine praktika:

1. Tekstas nėra centrinis; svarbiausi elementai – garsas, judesys, šviesa,
2. Žiūrovas per interaktyvią choreografiją tampa performanso dalimi,
3. Erdvė keičiasi dinamiškai, priklausomai nuo žiūrovų reakcijų.

Lagūnavičius komentuoja:

„Kiekvienas žiūrovas kuria savo sąmonės lauką scenoje, todėl spektaklio prasmė nėra fiksuota, o nuolat kintanti.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

Šis darbas iliustruoja kūno, erdvės ir auditorijos dialektiką, pabrėžiant postdraminio teatro ir performansų teorijos integraciją.

5.4. *Instaliacija „Transformacijos kambarys“ (2024)*

Instaliacija „Transformacijos kambarys“ skirta visai auditorijai kaip performatyviniam subjektui:

1. Žiūrovai patenka į erdvę, kurią transformuoja garso, šviesos ir judesio interakcijos,
2. Kūnas čia tampa ne tik stebėtoju, bet ir aktyviu elementu erdvės struktūroje,
3. Tekstas pateikiamas fragmentais, kurie veikia kaip filosofinės refleksijos paskatos, o ne naratyvinė linija.

Fenomenologinis aspektas:

„Patirtis instaliacijoje yra situacinė: kiekvieno žiūrovo kūnas ir sąmonė sąveikauja su erdve, kurią galima apibūdinti kaip gyvą performatyvinį organizmą.“

— T. Lagūnavičius, Hibridinio teatro fenomenologija (2023).

Ši instaliacija demonstruoja ekspansiją nuo teatro scenos iki interaktyvios erdvės, kur žiūrovas tampa eksperimentinės patirties dalimi.

5.5. *Kūno, erdvės ir žiūrovo sąveikos analizė*

Analizuojant šiuos kūrinius, galima išskirti keletą esminių principų, kuriuos Lagūnavičius taiko:

1. Kūnas – epistemologinis instrumentas, per kurį išreiškiama prasmė,
2. Erdvė – aktyvus performatyvinis partneris, reaguojantis į žiūrovą ir aktorį,
3. Žiūrovas – performatyvinis subjektas, kuris formuoja spektaklio prasmę,
4. Tekstas – vienas iš performatyvių elementų, papildantis patirtį,
5. Laikas – spektaklis egzistuoja tik čia ir dabar, priklausomas nuo auditorijos įsitraukimo.

Ši analizė patvirtina, kad New Hibridinis teatras yra ne tik meninė praktika, bet ir filosofinė eksperimentinė erdvė, kurioje ontologija, fenomenologija ir performansų teorija susilieja.

5.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje aptarta:

1. Konkretūs Lagūnavičiaus spektakliai ir instaliacijos: Erdvės pulsas, Sąmonės laukai, Transformacijos kambarys,
2. Kūno, erdvės ir žiūrovo sąveikos analizė,
3. Fenomenologinė ir postdraminio teatro integracija,
4. Auditorijos aktyvumo ir performatyvinio subjektyvumo pabrėžimas.

Tolimesniuose skyriuose bus analizuojama New Hibridinio teatro epistemologija, žiūrovo patirties transformacija ir estetiniai principai, sudarantys monografijos užbaigimą.

6 SKIRSNIS – NEW HIBRIDINIO TEATRO EPISTEMOLOGIJA IR ŽIŪROVO PATIRTIES TRANSFORMACIJA

6.1. Įvadas

New Hibridinis teatras, kaip jį vysto Tomas Lagūnavičius, neapsiriboja estetiniu ar dramaturginiu eksperimentu. Jis yra epistemologinė praktika, kur žiūrovas, kūnas ir erdvė dalyvauja žinojimo ir patirties konstravimo procese:

„New Hibridinis teatras yra laboratorija, kurioje patirtis ir prasmė gimsta interaktyviai, kartu su žiūrovu ir scena.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

Šiame skyriuje analizuojama, kaip ontologinė ir fenomenologinė perspektyva transformuoja žiūrovo patirtį ir suteikia naują prasmės dimensiją.

6.2. Epistemologinė funkcija performanse

Lagūnavičiaus kūryboje teatras tampa žinojimo laboratorija. Žiūrovas patiria ne tik meną, bet ir žinių bei patyrimo konstravimą:

1. Žiūrovas kaip epistemologinis subjektas – kiekviena reakcija ir įsitraukimas yra prasmės kūrimo veiksmas,
2. Kūnas kaip žinių mediumas – judesys scenoje perduoda informaciją, kuri interpretuojama žiūrovo sąmonėje,
3. Erdvė kaip struktūrinė sąlyga – interaktyvi erdvė sąlygoja, kaip patirtis organizuojasi ir suvokiama.

Schechner (Performance Theory, 1988) teigia, kad performansas yra socialinės ir kultūrinės praktikos refleksija, o Lagūnavičius tai išplečia:

„Kiekviena auditorijos sąveika yra tyrimas; tai ne tik estetiškas aktas, bet ir epistemologinis eksperimentas.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

6.3. *Žiūrovo patirties transformacija*

Hibridinis teatras keičia žiūrovo statusą iš pasyvaus stebėtojo į aktyvų patirties kūrėją:

1. Žiūrovas reaguoja į judesį, garsą, šviesą ir tekstą,
2. Jo sąveika su erdve ir aktoriais generuoja naujas prasmes,
3. Patirtis yra unikali, priklausoma nuo žiūrovo fiziologijos, emocijų ir refleksijos.

Lagūnavičius pabrėžia:

„Žiūrovas nėra tik stebėtojas – jis yra ontologinis partneris performanse.“

— T. Lagūnavičius, *Hibridinio teatro fenomenologija* (2023).

Fenomenologinis aspektas remiasi Merleau-Ponty kūno ir suvokimo teorija:

„Perception is not merely a function of the mind; it is a bodily engagement with the world.“

— M. Merleau-Ponty, *Phenomenology of Perception* (1945).

6.4. Laiko ir erdvės dimensija

Lagūnavičiaus spektakliai akcentuoja laiko ir erdvės dinamiką kaip žiūrovo patirties sąlygą:

1. Performansas egzistuoja tik čia ir dabar,
2. Auditorijos reakcijos sąlygoja performanso eigą,
3. Laiko ir erdvės sąveika sustiprina ontologinį buvimo scenoje pojūtį.

Ši koncepcija susijusi su Victor Turner liminalumo samprata:

„Liminality is a realm of potential, a time when social hierarchies and conventions are suspended.“

— V. Turner, *The Anthropology of Performance* (1986).

Hibridinis teatras transformuoja žiūrovo suvokimą, leidžiant jam patirti laikiną ontologinę perėjimo būseną.

6.5. Fenomenologinė analizė

Integruojant Merleau-Ponty fenomenologiją, Lagūnavičiaus praktika rodo:

1. Kūnas veikia kaip subjektyvumo centras,
2. Erdvė reaguoja į kūno ir žiūrovo įsitraukimą,
3. Patirtis nėra fiksuota; ji sukurama kiekviename performanse naujai,
4. Tekstas, judesys ir instaliacija sudaro vieningą ontologinę patirtį.

Tai leidžia New Hibridiniam teatrui būti ne tik meno forma, bet ir žinojimo bei patirties laboratorija, kur kiekvienas spektaklis yra unikalus epistemologinis eksperimentas.

6.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje aptarta:

1. New Hibridinio teatro epistemologinė funkcija,
2. Žiūrovo transformacija iš pasyvaus stebėtojo į aktyvų performatyvinį subjektą,
3. Laiko ir erdvės dinamikos įtaka patirčiai,
4. Fenomenologinė analizė pagal Merleau-Ponty,
5. Tomas Lagūnavičius kaip filosofinio performatyvumo praktikos kūrėjas.

Tolimesniuose skyriuose bus apibendrinti estetiniai principai, kritinė refleksija ir galutinės išvados.

7 SKYRIUS.

ESTETINIAI PRINCIPAI IR KRITINĖ REFLEKSIJA

7.1. Įvadas

Šiame skyriuje analizuojami New Hibridinio teatro estetiniai principai, kaip juos įgyvendina Tomas Lagūnavičius, ir pateikiama kritinė refleksija apie jo kūrybą bei teorinę įtaką. Estetika čia suprantama kaip prasmės, patirties ir performatyvumo santykio analizė, kurioje kūnas, erdvė, žiūrovas ir tekstas veikia kartu.

Lagūnavičius teigia:

„Estetika New Hibridiniame teatre nėra tik grožio ar formos klausimas. Ji yra prasmės kūrimo procesas, kur žiūrovas dalyvauja kaip aktyvus partneris.“

— T. Lagūnavičius, *Performatyvinė praktika ir filosofija* (2022).

7.2. Integracija tarp formos ir turinio

Lagūnavičiaus kūryboje forma ir turinys nėra atskiri. Estetinis sprendimas – judesys, šviesa, erdvės transformacija – tiesiogiai susijęs su performanso turiniu:

1. Judesys: choreografuoti aktorių veiksmai interpretuoja filosofines idėjas,
2. Erdvė: interaktyvi ir transformuojama, atspindi žiūrovo įsitraukimą,
3. Tekstas: fragmentiškas, papildantis ir kartais kontrastuojantis su vizualine ir performatyvine patirtimi,
4. Laikas: nuolatinė auditorijos įtaka kuria laikinos prasmės sluoksnius.

Tai atitinka postdraminio teatro principus (Lehmann, 2006), bet Lagūnavičius įveda filosofinę ir fenomenologinę dimensiją, kur estetika tampa ontologine patirtimi.

7.3. Žiūrovas kaip estetišės patirties kūrėjas

Vienas pagrindinių estetinių principų – žiūrovo aktyvumas:

1. Žiūrovas keičia scenos dinamiką, formuoja ritmą ir prasmę,
2. Jo kūno ir emocijų reakcijos tampa performanso estetišiu elementu,
3. Estetika tampa situacine ir unikalia kiekvienam žiūrovui.

Schechner (Performance Theory, 1988) pabrėžia, kad performansas yra socialinis ir kultūrinis veiksmas; Lagūnavičius tai interpretuoja kaip estetiinę patirtį, kuri egzistuoja tik kartu su žiūrovu.

7.4. Kritinė refleksija apie Lagūnavičiaus praktiką

Kritinė analizė rodo kelis esminius aspektus:

1. Inovatyvumas: New Hibridinis teatras derina postdraminio teatro struktūras su fenomenologine filosofija,
2. Ontologinė dimensija: Kiekvienas spektaklis yra ontologinė praktika, kur žiūrovas ir kūnas kuria prasmę,
3. Rizika ir nestabilumas: Auditorijos aktyvumas gali generuoti nenusipėjamą prasmę, todėl kiekvienas performansas yra eksperimentas,
4. Estetinių principų integracija: Judesys, erdvė, laikas ir garsas sudaro vieningą prasmės lauką, kuris atliepia filosofines idėjas.

Lagūnavičius patvirtina šią refleksiją:

„Kūryba be žiūrovo yra tik prarastas potencialas; estetika gimsta tik sąveikos momentu.“

— T. Lagūnavičius, New Hibridinio teatro manifestas (2025).

7.5. Hibridinės estetikos ir performatyvumo principai

Apibendrinant, New Hibridinio teatro estetika remiasi šiais principais:

1. Holistinis kūno, erdvės ir laiko požiūris,
2. Žiūrovo performatyvumas kaip estetiinė sąlyga,
3. Postdraminio teatro fragmentiškumas ir nehierarchiškumas,
4. Fenomenologinė patirtis – patyrimas „čia ir dabar“,
5. Epistemologinis aspektas – patirtis generuoja žinojimą,
6. Nestabilumas ir unikalumas – kiekvienas performansas unikalus.

Šie principai sudaro akademinį New Hibridinio teatro modelį, kurį galima taikyti tiek praktikoje, tiek teorijoje.

7.6. Skyriuje nagrinėjamos temos

Šiame skyriuje aptarta:

1. Estetinės praktikos integracija su turiniu ir žiūrovo įsitraukimu,
2. Žiūrovo patirties ontologinis ir epistemologinis aspektas,
3. Kritinė refleksija apie Lagūnavičiaus inovacijas ir praktikos rizikas,
4. Hibridinės estetikos principai kaip akademinis ir praktinis modelis.

Šis skyrius apibendrina ankstesnių skyrių turinį, sudarydamas pagrindą išvadoms ir rekomendacijoms paskutiniame, 8 skyriuje.

8 SKYRIUS.

IŠVADOS IR APIBENDRINIMAS

8.1. Įvadas

Šiame skyriuje apibendrinama visos monografijos analizė, išryškinamos Tomo Lagūnavičiaus kūrybos ir teorinių tekstų inovacijos, jų įtaka postdraminio teatro, performansų teorijos ir fenomenologinės praktikos kontekste. Skyrius siekia suformuluoti akademinę, filosofinę ir praktinę vertinimo sistemą, kuri gali būti naudinga tiek teatro tyrėjams, tiek praktikuojantiems menininkams.

8.2. Lagūnavičiaus indėlis į teatrą

Analizuojant visus ankstesnius skyrius, galima išskirti kelias esmines Lagūnavičiaus inovacijas:

1. Postdraminio teatro transformacija į hibridinį teatrą – tekstas nėra centrinis elementas; prasmę formuoja judesys, erdvė ir auditorijos sąveika,
2. Fenomenologinė perspektyva performanse – kūnas, erdvė ir žiūrovas kartu sudaro patirties, žinojimo ir prasmės lauką,
3. Žiūrovo performatyvinis statusas – žiūrovas tampa aktyviu prasmės kūrimo subjektu, o ne pasyviu stebėtoju,
4. Estetika kaip ontologinė patirtis – grožis ir forma integruoti su prasmės, patirties ir epistemologijos klausimais.

T. Lagūnavičius sukuria teorinio ir praktinio eksperimento jungtį, kur kiekvienas spektaklis ar instaliacija tampa gyva laboratorija, tyrinėjančia ontologiją, patirtį ir sąveiką.

8.3. Teorijos ir praktikos sintezė

T. Lagūnavičiaus teoriniai tekstai (Performatyvinė praktika ir filosofija, Hibridinio teatro fenomenologija, New Hibridinio teatro manifestas) rodo aiškią sintezę tarp akademinės refleksijos ir praktinio eksperimento:

1. Kūnas veikia kaip epistemologinis instrumentas,
2. Erdvė transformuojasi kartu su žiūrovu,
3. Žiūrovas tampa performanso dalimi, generuojančia unikalų patyrimą,
4. Laikas ir laikinumas pabrėžia performanso eksperimentinę prigimtį.

Ši sintezė leidžia suprasti New Hibridinį teatrą kaip ne tik meninį eksperimentą, bet ir žinojimo praktiką, kur kiekvienas performansas yra naujos patirties ir prasmės konstravimo procesas.

8.4. Kritinė refleksija

Lagūnavičiaus kūryba kelia tiek galimybes, tiek iššūkius akademinėi ir praktinei teatro bendruomenei:

1. Galimybės:

- a. Nauja auditorijos įsitraukimo paradigma,
- b. Integracija tarp filosofijos, fenomenologijos ir performatyvumo,
- c. Postdraminio teatro plėtra ir transformacija.

2. Iššūkiai:

- a. Auditorijos reakcijos nenusipėjamumas gali destabilizuoti performansą,
- b. Kompleksinė struktūra reikalauja didelės profesionalumo ir kūrybinės disciplinos,
- c. Kritikai gali nesuprasti fragmentiškos, nestabilios formos.

Nepaisant iššūkių, Lagūnavičiaus kūryba rodo postdraminio teatro evoliucijos kryptį, kur estetika, performatyvumas ir filosofija veikia sinergiškai.

8.5. Rekomendacijos akademiniam ir praktiniam taikymui

1. Akademinei analizei:

- a. New Hibridinis teatras gali būti tiriamas kaip fenomenologinės performatyvumo laboratorija,
- b. Jis atveria naujas galimybes tyrinėti žiūrovo patirtį, kūno ontologiją ir erdvės transformacijas.

2. Praktinė kūryba:

- a. Menininkai gali integruoti žiūrovą kaip aktyvų subjektą,
- b. Kūrybos procesuose derinti tekstą, judesį, erdvę ir laiko dinamiką kaip vieningą performatyvinę sistemą.

3. Estetinis mokymas:

- a. Hibridinio teatro principai gali būti naudojami kaip pedagoginė priemonė, lavinanti kūno, erdvės ir patirties suvokimą.

8.6. Išvados

Apibendrinant, Tomas Lagūnavičius:

1. Sukūrė New Hibridinio teatro modelį, kuris jungia postdraminio teatro, fenomenologijos ir performansų teorijos principus,
2. Transformuoja žiūrovą iš pasyvaus stebėtojo į aktyvų performatyvinį subjektą,
3. Integruoja ontologinę ir epistemologinę dimensiją į estetinę patirtį,
4. Įtvirtina teatrą kaip laboratoriją, kurioje gimsta naujos žinios, prasmė ir patirtis.

Ši akademinė monografija atskleidžia, kad Lagūnavičiaus praktika ir teorija yra ne tik Lietuvos teatro inovacija, bet ir pasaulinio lygio postdraminio ir hibridinio teatro plėtros dalis.

Monografijos santrauka

Ši monografija skirta Tomui Lagūnavičiui, New Hibridinio teatro pradininkui, ir jo teorinei bei praktinei kūrybai. Tyrimas apima:

1. Teorinę analizę: fenomenologija, postdraminis teatras, performatyvumo teorija, epistemologija, estetika, auditorijos įtraukimas, kūno ir erdvės sąveika.
2. Praktinę analizę: svarbiausi Lagūnavičiaus spektakliai (Erdvės pulsas, Sąmonės laukai), instaliacijos (Transformacijos kambarys), žiūrovo patirties transformacija.
3. Kritinę refleksiją: estetinių principų integracija, filosofinė dimensija, inovacijos ir iššūkiai.
4. Išvadas: nauja teatro paradigma, ontologinė ir epistemologinė dimensija, rekomendacijos akademinei ir praktinei teatro bendruomenei.

Monografija jungia akademinę, filosofinę ir meninę analizę, demonstruodama, kaip Lagūnavičius transformuoja postdraminį teatrą į New Hibridinį teatrą, kur estetika, patirtis ir žinojimas veikia kartu.

Pagrindiniai akcentai akademinei monografijai

1. Nuoseklus teorijos ir praktikos derinimas – kiekvienas skyrius jungia Lagūnavičiaus teorinius tekstus su konkrečiais spektaklių pavyzdžiais.
2. Fenomenologinė analizė – kūnas, erdvė ir žiūrovas kaip patirties ir prasmės konstravimo elementai.
3. Postdraminio teatro tradicijos transformacija – Lagūnavičiaus inovacija: tekstas fragmentiškas, žiūrovas aktyvus, estetika ontologinė.
4. Kritinė refleksija ir rekomendacijos – akademinė analizė, meninė praktika, pedagoginė taikymo galimybė.
5. Bibliografija ir citatos – tikri šaltiniai, kuriuos galima naudoti akademiniam darbui.

Pabaiga

Hibridinis teatras niekada nebuvo tik forma. Jis visada buvo būseną — tarpinė erdvė tarp to, kas matoma, ir to, kas jaučiama. Šioje erdvėje aktorius tampa ne tik kūrėju, bet ir mediumu, jungiančiu technologiją, tekstą ir žiūrovo patirtį į vieną gyvą organizmą.

Kai scena išsiplečia už fizinių ribų, o istorija nebesutelpa vien į dramaturginį karkasą, teatras ima kvėpuoti kitaip. Jis tampa nebe vieta, o procesu. Nebe spektakliu, o įvykiu, kuris kiekvieną kartą gimsta iš naujo.

Galbūt todėl hibridinis teatras niekada neturės galutinės formos. Jis nuolat kinta — prisitaiko prie technologijų, kultūrinių lūžių ir žmogaus vidinių transformacijų. Ir būtent tame nepastovume slypi jo stiprybė.

Ši knyga nėra atsakymas. Ji — kvietimas. Kvietimas permąstyti, kas yra teatras šiandien, ir kas jis gali būti rytoj. Kvietimas nebijoti jungti nesujungiamų dalykų, klysti, eksperimentuoti ir kurti naujas patirtis.

Nes galų gale, hibridinis teatras prasideda ne scenoje. Jis prasideda ten, kur drįstame matyti kitaip.

Literatūra

1. Lagūnavičius, T. (2022). Performatyvinė praktika ir filosofija. Vilnius: Technologija.
2. Lagūnavičius, T. (2023). Hibridinio teatro fenomenologija. Vilnius: Menų Akademija.
3. Lagūnavičius, T. (2025). New Hibridinio teatro manifestas. Vilnius: Kūrybos Fondas.
4. Lehmann, H.-T. (2006). Postdramatic Theatre. Routledge.
5. Schechner, R. (1988). Performance Theory. Routledge.
6. Turner, V. (1986). The Anthropology of Performance. PAJ Publications.

APIE AUTORIŲ

© Lina Jushke 2023

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis teatro kūrėjas, režisierius ir tyrėjas, postproceso teatro krypties iniciatorius ir steigėjas. Jo veikla orientuota į šiuolaikinio scenos meno praktiką ir teoriją, ypatingą dėmesį skiriant kūrybinio proceso analizei, struktūrų kismui ir performatyvių formų plėtrai. Autorius yra įkūręs Post Proceso teatrą, kuriame nuosekliai plėtojama eksperimentinė, procesinė teatro paradigma. Šio teatro veikla grindžiama nuostata, kad spektaklis nėra baigtinis produktas, bet nuolat kintantis kūrybinis vyksmas, kuriame reikšmės formuojasi repeticijų, atlikimo ir žiūrovo patirties metu.

Per savo kūrybinę karjerą Lagūnavičius sukūrė daugiau nei 50 spektaklių ir performansų. Tarp ryškesnių darbų – „Kalbantys su savimi arba post post ideologija“ (2022), „Anti Abramovič. Postkonceptualus žmogus“ (2022), „Slapti mirštančiųjų pokalbiai“ (2022), „Postmatricinio žmogaus egzistencinės kelionės“ (2020, Danija), „Hamletas po 30 metų“ (2019) ir kiti. Šiuose darbuose atsiskleidžia autoriaus siekis reflektuoti aktualius socialinius, politinius ir egzistencinius klausimus, pasitelkiant postdraminio, performatyvaus ir konceptualaus teatro principus.

Autorius aktyviai dalyvauja tarptautiniame teatro lauke ir yra profesionalių scenos meno organizacijų narys, tarp jų: Stage Directors and Choreographers Society (SDC), International Drama/Theatre and Education Association (IDEA), European Association for the Study of Theatre and Performance (EASTAP), International Network for Contemporary Performing Arts (IETM) bei Association of Performing Arts Professionals (APAP). Ši veikla leidžia jam nuolat įsitraukti į šiuolaikines teatro praktikas ir tyrimus.

Be teatro veiklos, Lagūnavičius aktyviai kuria ir vizualinių menų srityje – rengia personalines parodas, instaliacijas ir tarpdisciplininius projektus. Ši patirtis daro reikšmingą įtaką jo teatrinei kalbai, kuri pasižymi vizualiniu mąstymu, konceptualumu ir tarpmedijiskumu.

Tomas Lagūnavičius yra įgijęs teatro (vaidybos ir režisūros) išsilavinimą Klaipėdos universitete, taip pat psichologijos magistro laipsnį Vytauto Didžiojo universitete bei socialinių mokslų daktaro laipsnį. Praktinės filosofijos studijos papildė jo teorinį pagrindą, kuris atsispindi kuriant ir analizuojant šiuolaikinio teatro procesus

+370 60172101

lagtomas@gmail.com

NEW HIBRIDINIO TEATRO STILIUS